

BROZE SCHOONHEDEN

VLINDERS IN HET ZONNETJE

DE EEN IS NOG MOOIER DAN DE ANDER; VLINDERS BLIJVEN PRACHTIG OM NAAR TE KIJKEN. BEHALVE IN UTTERLIJK VERSCHILLEN ZE OOK IN LEEFWIJZE. SOMMIGE BLIJVEN HIER OVERWINTEREN, ANDERE TREKKEN NAAR HET ZUIDEN. DE ENE SOORT HOUDT VAN NECTAR, DE ANDERE MEER VAN ROTTEND FRUIT. SOMMIGE VLINDERS VLEGEN OVERDAG, ANDERE 'S NACHTS. LANDEVEN BELICHT EEN AANTAL VAN DIE PRACHTIGE, FRAGIELE FLADDERAARS. MÉT TIPS OM UW TUIN ZO AANTREKKELIJK MOGELIJK TE MAKEN.

Vlinder mee!

Om de stand van de vlinders in Nederlandse tuinen te kunnen volgen, is De Vlinderstichting in 2009 begonnen met de tuinvlindertelling. Ook dit jaar is er weer een tuinvlindertelling op 31 juli en 1 augustus. Op de website www.vlindermee.nl kunt u al uw tuinvlinders doorgeven.

Oranjetipje

Het oranjetipje valt op door, de naam zegt al, zijn oranje vleugeltippen. De vlinders vliegen heel toepasselijk rond Koninginnedag, van half april tot eind mei, maar het grootste deel van zijn leven brengt deze soort door als pop. De rupsen verpoppen eind juni en de poppen overwinteren. De belangrijkste waardplanten van het oranjetipje zijn pinksterbloem en look-zonder-look. Maar in de tuin zetten ze hun eitjes ook af op judaspenning en damastbloem.

Wist u dat alleen het mannetje oranje vleugeltippen heeft? Het kan bij het zoeken naar een wijfje, dat helemaal wit is, nog wel eens per ongeluk een koolwitje achtervolgen. Pas als hij haar geur kan waarnemen ontdekt hij zijn vergissing en zoekt hij verder.

Distelvlinder

Distelvlinders zijn trekvlinders: ieder jaar komen ze vanuit Zuid-Europa en Afrika onze kant op. Ze brengen hier de zomer door en leggen eitjes. Daar komen rupsen uit, die eten van akkerdistel, gewone klit of grote brandnetel. Aan het eind van de zomer zijn het deze nakomelingen die weer naar het zuiden gaan.

Wist u dat het aantal distelvlinders dat naar Nederland komt van jaar tot jaar sterk verschilt? Zo was 2009 een 'invasiejaar', er werden duizenden distelvlinders gemeld. Een invasie valt vaak samen met het binnenkomen van saharazand in ons land.

Aan de slag!

Iedere tuin is anders. Grondsoort en ligging hebben invloed op de keuze van planten. Om u te helpen bij het kiezen van de juiste planten is er de website www.uwtuinvolvlinders.nl. Aan de hand van uw gegevens zoekt de site zelf uit welke planten het meest geschikt zijn voor uw tuin.

Dag- of nachtvlinder?

Afgaand op de namen lijkt het alsof je deze twee groepen simpel uit elkaar kunt houden: dagvlinders vliegen overdag, nachtvlinders 's nachts. Maar dat klopt niet altijd, want er zijn ook nachtvlinders die overdag vliegen! De Sint-Jansvlinder en de kolibrievlinder zijn voorbeelden van zogenaamde dagactieve nachtvlinders.

Dag- en nachtvlinders zijn uit elkaar te houden door goed te kijken naar de voelsprieten. Die eindigen bij een dagvlinder altijd in een knopje, bij nachtvlinders niet. Antennes van nachtvlinders zijn meestal veer- of draadvormig. Ze gebruiken ze om mee te ruiken, mannetjes van sommige soorten kunnen vrouwtjes op meer dan een kilometer afstand waarnemen.

Nuttig adres

Voor vlinderkasten, duokasten en bloemenmengsels en meer natuurbeschermingsproducten kunt u terecht op www.vivara.nl

Klein geaderd witje

Van de drie koolwitjes in Nederland, klein koolwitje, groot koolwitje en klein geaderd witje, wordt het klein geaderd witje op de vochtigste plaatsen aangetroffen. Daarnaast heeft deze vlinder een voorkeur voor halfnatuurlijk landschap, terwijl klein en groot koolwitje sterke cultuurvolgers zijn die zich ook meer in de bebouwde omgeving ophouden. Het klein geaderd witje is te herkennen aan de opvallende aders op de onderkant van zijn vleugels. Bij de andere koolwitjes in Nederland ontbreken deze aders.

Wist u dat het klein geaderd witje ook een grote broer heeft? Het groot geaderd witje is helaas sinds 1975 uitgestorven in ons land.

Sint-Jansvlinder

De Sint-Jansvlinder is een nachtvlinder, die ook overdag actief is. Door de rood met zwarte tekening en de op elkaar lijkende Nederlandse namen, wordt deze soort vaak verward met de Sint-Jakobsvlinder. Beide soorten komen in heel Nederland voor. De rupsen van de Sint-Jansvlinder leven op klaver.

Wist u dat de Sint-Jansvlinder met zijn rood-zwarte tekening aangeeft dat hij giftig is?

Koninginnenpage

Met haar prachtige geel-met-zwaring is deze vlinder gemakkelijk te herkennen. De koninginnenpage profiteert van warme zomers en breidt zich de jaren flink naar het noorden uit. Het leven van peen en andere scheerkruiden, zoals pastinaak en venkel. Het mannetje en vrouwtje vinden elkaar door beide vlinders om elkaar heen in te vlucht en strijken ze vervolgens op de planten om te paren. Ook de vlinder is prachtig van kleur en tekening, die opvallen in de moestuin.

Wist u dat de koninginnenpage de grootste dagvlinder van Nederland is. Een ware koningin onder de vlinders.

Vlinderzoeksysteem

Een vlinder of rups gezien, maar geen idee welke het is? Neem dan eens een kijkje op www.vlindernet.nl. Hier vindt u een digitaal vlinder- en rupsenspeurtoestel. Met prachtige foto's, informatie en tips.

Citroenvlinder

Het mannetje van de citroenvlinder heeft zijn naam eer aan: hij is citroengeel. Het vrouwtje is lichtgroen tot crèmekleurig. De citroenvlinder leeft op allerlei planten waar de waardplanten, sporehout en wegedoorn, groeien. Hij overwintert als vlinder tussen de bladeren en verschijnt dus al in het vroege voorjaar.

Wist u dat citroenvlinders achteruit kunnen vliegen? Dit gebeurt tijdens de hibernatie.

Netels

kleine vos, dagpauwoog, land-
atalanta leven uitsluitend van grote
laat de brandnetels dus staan in
elend hoekje van uw tuin!

is gemakkelijk te herkennen: een
er met twee rode banen op zijn
bovenaan wat witte vlekken. Het
nectarliefhedder, die vaak te vin-
kerdistel, hemelsleutel en konin-
Ook drinken atalanta's in het
op van rottend fruit. Het vrouwtje
as af op de grote brandnetel,
sen van eten.

dat atalanta's net als distelvin-
ders zijn? In het najaar trekken ze
uropa, waar ze eitjes leggen. In
vliegt de nieuwe generatie weer
ind.

Op fruit

nders zijn in het najaar te vinden
vruchten: ze drinken van het
me dagpauwoog, gehakkelde
dagpauwoog doen dit. Laat in het
m wat fruit liggen, daar doet u
een plezier mee!

Gehakkelde aurelia

De gehakkelde aurelia is te herkennen aan de
hapjes uit zijn vleugels, waar hij ook zijn naam
aan te danken heeft. Op de onderkant van de
achtervleugel staat een kleine witte C. De vlinders
drinken vooral nectar van sleedoorn en bloeiende
wilgen; later in het seizoen komen daar soorten
als akkerdistel, braam en koninginnenkruid bij.
Ook worden ze wel eens drinkend bij plassen of
mest waargenomen en in het najaar zitten ze
graag op rottend fruit.

Wist u dat de rupsen van de gehakkelde
aurelia op vogelpoepjes lijken? Zo zorgen ze ervoor
dat ze niet worden opgegeten door hongerige mezen.

Vlinders in de tuin

Nog veel meer tips voor een vlindervriendelijke tuin
staan in het boekje *Vlinders in de tuin*. Voor slechts
€11,50 te bestellen via www.vlinderstichting.nl,
tel. 0317 - 46 73 46

Dagpauwoog

Met zijn prachtige tekening is de dagpauwoog een
graag geziene verschijning. De ogen dienen ter
afschrikking van vijanden. Net als veel van zijn
familieleden is ook de dagpauwoog afhankelijk
van de grote brandnetel als waardplant. Zijn favo-
riete nectarplant is de vlinderstruik, maar hij is ook
regelmatig te vinden op andere nectarplanten.

Wist u dat De dagpauwoog potentieel
veel nakomelingen heeft? De vrouwtjes leggen
maximaal achthonderd tot duizend eitjes.

Uw tuin vol vlinders

Het vlindervriendelijk maken van uw tuin
begint bij de planten. Voor een vlindervrien-
delijke tuin zijn twee typen planten nodig:
voedselplanten voor upsen (de zogenaamde
waardplanten) en nectarplanten voor vlin-
ders. Omdat rupsen kieskeurige eters zijn,
die vaak maar één soort plant lusten, is de
keuze beperkt. Waardplanten zijn vaak wilde
planten, zoals brandnetels en gras- of klaver-
soorten. Maar gelukkig zijn ook sommige
tuinplanten goede waardplanten, bijvoor-
beeld klimop of hulst.

Een bekende nectarplant is de vlinderstruik.
Maar ook lavendel, zonnehoed, ijzerhard en
munt zijn voorbeelden van goede nectar-
planten. Vlinders vliegen grofweg van april
tot september. Door planten met verschillen-
de bloeitijden te kiezen, lukt u meer soorten
vlinders naar de tuin. Aster en hemelsleutel
zijn bijvoorbeeld goede najaarsbloei-
ers. Naast planten is ook zonlicht belangrijk.
Vlinders hebben warme en beschutte plek-
jes nodig; in de zon en uit de wind. Er zijn
verschillende mogelijkheden om luwte te
creëren, zoals met sleedoorn- of ligusterha-
gen. U kunt ook warmte creëren door reliëf
aan te brengen. Zo zullen vlinders graag ver-
toeven op een zuidhellinkje met zandige en
onbegroeide plekken.

Aardbeivlinder

De aardbeivlinder is in Nederland zeldzaam. U zult
hem dan ook niet snel in uw tuin tegenkomen.
De belangrijkste populaties bevinden zich in De
Wieden, op de Hoge Veluwe, in de Amsterdamse
Waterleidingduinen en aan de randen van het
Bargerveen in Drenthe. Mannetjes verdedigen een
territorium en zitten meestal op een hogere plek,
zoals een grashalm of bloemknop. Zo wordt geen
vrouwtje over het hoofd gezien.

Wist u dat aardbeivlinders erg honkvast zijn?
Ze worden zelden buiten hun eigen leefgebied
gezien.

Zwartsprietdikkopje

De familie van de dikkopjes is gemakkelijk te herkennen. De vlinders zijn klein en hebben dikke, gedrongen lijfjes. Daardoor doen ze wel wat denken aan een nachtvlinder. Zwartsprietdikkopjes komen in heel Nederland voor. Ze zijn veel te vinden op graslanden, want de rupsen eten verschillende grassoorten.

Wist u dat het zwartsprietdikkopje erg lijkt op het geelsprietdikkopje?

Deze laatste is echter veel zeldzamer in Nederland.

Tip

De winter door

Vlinders die overwinteren (van eind oktober tot het voorjaar weer begint) verschuilen zich op een beschutte plek. Een schuurtje of een houtstapel biedt een prima overwinteringsplek. Kleine vos, dagpauwoog, gehakelde aurelia en citroenvlinder overwinteren in Nederland als vlinder, andere soorten als rups, pop of ei. U kunt ook een vlinderhuisje ophangen, waar vlinders in kunnen overwinteren. Hang de kast op een beschutte plek. Met de overheersende windrichting in Nederland betekent dat meestal met de ingang naar het oosten. Plaats de kast op ooghoogte. Niet vanwege de vlinders, maar omdat u dan zelf goed kunt kijken of de kast al bewoond is.

Vlinderstichting beschermt vlinders

Vlinders in de tuin zijn er natuurlijk ook vlindersoorten die op andere plaatsen voorkomen. In Nederland hebben veel van deze vlinders het zwaar. De Vlinderstichting doet er alles aan om vlinders - en ook libellen - in Nederland te beschermen. Beschermingsmaatregelen zijn nodig, want veel bedreigde vlinder- en libellensoorten in kleine leefgebiedjes balanceren op het randje van uitsterven. En weg is weg! Ook u kunt De Vlinderstichting steunen. Meer weten?

www.vlinderstichting.nl

WIN een VLINDER PAKKET

kast en mok
t.w.v.
€ 23,90

Maak uw tuin aantrekkelijker voor vlinders met deze prachtige bijen-vlinderkast van Vivara.

Deze duo-kast is speciaal gemaakt voor de vlinder, sluipwesp en solitaire bij. Deze laatste helpen u graag bij de bestuiving van uw tuinplanten. Daarbij krijgt u ook nog eens een prachtige mok, geïllustreerd door Marjolein Bastin.

Landleven geeft drie sets ter waarde van € 23,90 weg, bestaande uit een bijen-vlinderkast en een bijpassende mok.

Winnen? Vul dan uw gegevens in op www.landleven.nl/vlinders

Deze actie loopt tot en met 13 juni 2010. Beschikt u niet over internet? Stuur dan een kaartje naar Redactie Landleven, Vlinderwinactie, Postbus 4, 7000 BA Doetinchem.